

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Slutrapport av ekonomiskt stöd till projektet Kartläggning av ungdomskriminalitet i Lessebo kommun

INLEDANDE SAMMANFATTNING

Det lokala brottsförebyggande rådet i Lessebo kommun önskade en kartläggning för att få en tydligare bild av ungdomsbrottsligheten samt de åtgärder som finns idag och hur man eventuellt skulle kunna bygga vidare på dessa. Rådet har ett samverkansavtal med polisen och ett handlingsprogram för samverkan vilket är uppdelat i fyra områden; samverkan kring ungdomsarbete, drogproblematik, trafikstörande moped- och bilkörning samt samverkan för säkerhet och trygghet. Tanken var att informationen från kartläggningen skulle mynna ut i ett nytt handlingsprogram med en gemensam målbild.

Kartläggningen har bidragit med ökad kunskap om ungdomsbrottsligheten i kommunen samt vilka åtgärder som finns idag. Vid kartläggningen framkom att ungdomsbrottsligheten är ett mindre problem än vi trodde innan kartläggningen gjordes. De åtgärder som finns fungerar i stort sett tillfredsställande även om mer samarbete önskas inom vissa områden. Rådet har fått kunskap om vilka problemområden som behöver prioriteras och arbetas extra med. En arbetsgrupp från det lokala brottsförebyggande rådet har arbetat med att revidera handlingsprogrammet och hänsyn har tagits till det som framkommit av kartläggningen. Handlingsprogrammet kommer att tas upp för beslut i november och planen är att det ska börja gälla från och med januari 2014.

BAKGRUND

Det lokala brottsförebyggande rådet fick indikationer på ökade problem med ungdomsbrottslighet i kommunen. Rådet började fundera på olika åtgärder men insåg att man först behövde ha mer information om vilka problem som finns och hur omfattande de är. Likaså fanns ett behov av att titta närmare på det förebyggande arbetet som finns i kommunen och hur det fungerar, för att därefter kunna se vilka åtgärder som kan vara aktuella att komplettera eller lägga extra fokus på.

Vid kartläggningen togs bland annat hjälp av Brås idéskrift 2, *Kartläggning, problemanalys & prioriteringar*, för att få tips på tillvägagångssätt. Även annan litteratur har varit till hjälp under projektets gång, exempelvis *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*, Brås idéskrift 4, *Utvärdering & dokumentation* samt annan litteratur i ämnet ungdomsbrottslighet.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT OCH METODER

Vi valde att använda intervjuer, enkäter, befintliga undersökningsresultat samt lokal brottsstatistik i arbetet med kartläggningen av ungdomsbrottsligheten. Vi har även samlat information om åtgärder som görs idag, både de som finns med i handlingsprogrammet som är kopplat till samverkansavtalet mellan kommunen och polisen samt annat förebyggande arbete. Slutligen har den information som fås fram använts till en revidering av handlingsprogrammet.

Vi valde metoderna för att se brottsligheten ur flera perspektiv. Vi hade uppfattningen att statistik var en användbar del i att få en bild av läget men att vi även behövde komplettera med andra uppgifter. Den statistik som togs fram berörde främst fyra typer av brott; skadegörelse, stöld, misshandel/våldsbrott och narkotika. Vi valde att titta på brottsstatistik för ungdomar i åldrarna 15-20 år, viss statistik delades upp i åldrarna 15-18.

En enkätundersökning gjordes i årskurs 9 på kommunens högstadieskola. En av anledningarna till att vi valde att använda oss av en enkät för att få information om ungdomars attityder och erfarenheter av brott var att vi tror att det är lättare för ungdomarna att svara ärligt om de får vara anonyma, jämfört med om vi exempelvis skulle ha haft fokusgrupper. Enkäten innehöll många frågor och därför valde vi att genomföra den via ett enkätverktyg på internet. Detta gjorde det lätt för ungdomarna att kryssa i sina svar på datorn, alla elever har tillgång till egna bärbara datorer, och vi kunde dessutom använda verktyget och dess olika funktioner vid sammanställningen. När vi konstruerade enkäten utgick vi från de frågor som Brå använder i sin skolundersökning för årskurs nio. Förutom uppslag om relevanta frågor fick vi då också ett underlag att jämföra våra resultat med.

Resultat från befintliga undersökningar, bland annat trygghetsmätningarna som gjorts i kommunen, har vi också tittat på. Trygghetsmätningarna görs vartannat år och den senaste genomfördes hösten 2012.

Det lokala brottsförebyggande rådet har tillsammans diskuterat problembilden och åtgärder. Tre medlemmar i rådet fick i uppdrag att se över det befintliga handlingsprogrammet och ta fram förslag till revidering. Med i arbetsgruppen var närpolisen, kommunens utvecklingsstrateg samt projektledaren för kartläggningen. Även skolkuratoren var med i arbetsgruppen, som stöd i hur vi kan arbeta med alkohol- och drogfrågor bland ungdomar.

GENOMFÖRANDE

Projektet startade i januari 2013. Första halvan av projekttiden ägnades åt kartläggning av problembilden. Vi valde att göra en avgränsning och huvudsakligen titta på stölder, skadegörelse, misshandel samt narkotikabrott. Andra halvan undersöktes vilka brottsförebyggande åtgärder som finns i kommunen samt om de behövde utvecklas eller kompletteras med ytterligare åtgärder.

Vi började med att titta på statistik för att få en övergripande bild av ungdomsbrottsligheten i kommunen. Vi har sedan fortsatt att komplettera med statistik allteftersom under projektets gång och i takt med att nya funderingar väckts.

Under våren gjordes intervjuer med flera medlemmar i det brottsförebyggande rådet samt personer som i sitt arbete kommer i kontakt med ungdomar; representant för den lokala fritidsgården, representant från musikskolan samt kommunens socialchef, för att få deras syn på brottsligheten i kommunen.

Under vecka 15 och 16 2013 genomfördes en enkät i årskurs nio på kommunens högstadieskola. Frågorna som användes ligger kvar i enkätverktyget och kommer kunna användas vid fler tillfällen. Då kommer vi även kunna jämföra kommande resultat med det resultat vi fick vid denna undersökning.

Kartläggningen har även innefattat vilka brottsförebyggande åtgärder/aktiviteter som finns idag och om man eventuellt behöver förstärka med ytterligare åtgärder. Vi har tittat både på de åtgärder som finns med i handlingsprogrammet och annat arbete i kommunen som verkar brottsförebyggande. Innan sommaren utsågs en arbetsgrupp att arbeta igenom

handlingsprogrammet och göra justeringar så att åtgärderna i det är aktuella samt lägga fram förslag på vad som kan vara aktuellt att lägga till. En annan förändring är att så långt det är möjligt ange när åtgärden ska ske, eftersom det kommer att underlätta vid uppföljningen av handlingsprogrammet. Tidigare har endast åtgärd och om polisen eller kommunen ansvarar för den varit inskrivet i handlingsprogrammet. Handlingsprogrammet återkommer på rådets nästa möte för att beslut ska kunna tas inför nästa år, då även samverkansavtalet med polisen kommer att behöva förnyas.

Parallellt med att projektet pågått har projektledaren samlat informationen som vi tagit del av och sammanställt en rapport som ska presenteras för kommunstyrelsen under hösten.

Genomförandet har i stort sett skett enligt den ursprungliga planeringen men vissa avvikelser finns. Vi upptäckte att statistik som är mer specifik, t.ex. urskiljande av vissa åldrar, könsuppdelad statistik etc. kunde ta ett tag att få hjälp att ta fram och det har gjort att vi har fått komplettera efterhand. Vi har flera gånger under projektets gång undersökt möjligheten att få fram kostnader för skadegörelse på kommunens egendom men inte kunnat få fram den informationen. Varken ekonomiavdelningen, Tekniska förvaltningen eller Lessebohus (bolaget som har hand om fastigheterna) hade en särskild uppbokning för detta men Lessebohus har nu efter sommaren börjat föra skadegörelse på ett separat konto. Även Tekniska förvaltningen planerar att göra detsamma. Även om vi inte kunde få fram den önskade informationen var det bra att det uppmärksammades så att vi i fortsättningen kommer kunna få den informationen. Initialt fanns funderingar på att intervjua ungdomar, alternativt ha fokusgrupper med tema ungdomsbrottslighet men vi valde under projektets gång att inte genomföra denna aktivitet. Istället tittade vi närmare på de problemområden som framkommit under projektets gång, där alkohol bland ungdomar var det som var mest framträdande.

Kartläggningen har kompletterat det vanliga arbetet i rådet genom att ta fram en tydligare problembild när det gäller ungdomsbrottsligheten och åtgärder.

AKTÖRER

Projektledaren tillsammans med det lokala brottsförebyggande rådet är de som huvudsakligen deltagit i aktiviteten. Medlemmarna i det brottsförebyggande rådet kommer från olika förvaltningar, vi har även politiker, en närpolis och rektorn för högstadieskolan med i rådet vilket gör att medlemmarna har olika kunskaper samt information som kompletterar varandra.

Projektledaren har haft en övergripande roll under kartläggningen och samlat in och sammanställt informationen och har haft regelbunden kontakt med det lokala brottsförebyggande rådet. Projektet har funnits med som en fast punkt på det lokala brottsförebyggande rådets möten, vi har även planerat in extra möten för att hålla rådet uppdaterat och för att ge mer tid åt diskussioner kring resultat, åtgärder och handlingsprogrammet. Projektledaren har även haft möten med kommunchefen för att informera om hur kartläggningen fortskridit. I samband med att beslut togs om ett nytt handlingsprogram tillsattes en arbetsgrupp bestående av tre medlemmar i rådet samt skolkuratoren på kommunens högstadieskola. Polisen har varit till hjälp både med sitt deltagande i det brottsförebyggande rådet och med hjälp att ta fram statistik och få en inblick i den brottslighet som finns.

Projektledaren har finansierats genom medel från Brå samt genom kommunala medel. Det lokala brottsförebyggande rådets merverkan har finansierats av kommunen.

RESULTAT

Kartläggningen har gett en tydligare bild av hur ungdomsbrottsligheten i kommunen ser ut. Problemen har visat sig var mindre än väntat, vilket är positivt. Brottsligheten bland ungdomar minskade under 2012 jämfört med de två föregående åren och intervjupersonerna uppger att de upplever att läget blivit ännu bättre under 2013. Enkätresultaten från årskurs nio visar dessutom på en lägre brottslighet än riket som helhet.

De förbättringar som syns sedan 2010 kan ha flera orsaker, dels åtgärder man har satt in, både från kommunens och polisens sida, och dels på individer som har flyttat eller kommit på rätt bana igen. Mycket av de upplevda problemen var koncentrerade kring kommunens högstadieskola men sedan det under våren 2012 sattes in åtgärder, som övervakningskameror och inbrottslarm, har problemen minskat. Det har även satts in nya lås i högstadieskolans lokaler och polisen ökade sin närvaro under den period då problemen var som störst. Dessa åtgärder verkar ha gett effekt och bidragit till att minska antalet stölder. Det har dock skett ett par inbrott i lokalerna även sedan kameror och larm installerades, vilket visar på att även om förbättringar har skett så har inte åtgärderna fungerat hundra procentigt.

Av intervjupersonernas svar framgår att man överlag upplever att de åtgärder som finns fungerar bra. Fler fritidsaktiviteter och/eller subventionerade evenemang för ungdomar har lyfts fram som lämpliga komplement till det brottsförebyggande arbete som redan görs men det som prioriteras i nuläget är att utveckla det alkoholförebyggande arbetet. Enkätundersökningen som gjordes bland eleverna i årskurs nio visade att alkoholkonsumtionen och tillåtande attityd mot alkohol är högre bland ungdomarna i Lessebo kommun än i riket som helhet. Förändrade attityder bland ungdomarna har även uppmärksamats av högstadieskolans personal våren 2013. Åtgärderna mot alkohol som finns med i handlingsprogrammet har setts över och rådet har även diskuterat hur man skulle kunna få ett ökat engagemang bland föräldrarna, vilket upplevs som svårt.

Den kunskap vi har fått fram kommer vara till hjälp i det fortsatta brottsförebyggande arbetet. Kartläggningen gjorde att vi tänkte igenom vilka åtgärder som är nödvändiga, istället för att hoppa över problembilden och gå direkt till en åtgärd. Vi funderade innan kartläggningen på att eventuellt satsa på en fritidsgård i kommunal regi med fler öppettidsgårdar än den nuvarande fritidsgården har möjlighet till. Tanken var då att genom fler fritidsaktiviteter bidra till att förebygga ungdomsbrottslighet. Kartläggningen har visat att det i nuläget inte är aktuellt att satsa på en sådan åtgärd. Däremot prioriteras åtgärder rörande alkohol och även kränkande behandling på internet då vi sett att dessa två frågor är mest aktuella just nu. Planering pågår för att ordna föreläsningar och informationstillfällen som kommer rikta sig både till ungdomar, föräldrar samt skolpersonal.

Vanligtvis träffas rådet en gång i kvartalet men i och med projektet valde vi att lägga in extra möten och har tillsammans diskuterat hur arbetet med projektet framskridit. Detta har gett en större kontinuitet och vi har även kunnat passa på att ta upp andra frågor i samband med de extra mötena, vilket har varit en positiv bieffekt. Samverkansavtalet och handlingsprogrammet hjälper till att tydliggöra vad polisen och kommunen kommit överens om i det brottsförebyggande arbetet och är en bra utgångspunkt. Något som däremot upplevs som svårt i samband med samverkan är brist på resurser och tid. Exempelvis har polisen har på senare år fått dra ner på den tid de lägger på information och besök, exempelvis på skolorna, då de har högre prioriteringar inom andra områden och på andra platser i länet. Dock upplever man både från kommunens och polisens sida att samarbetet överlag fungerar bra. En annan svårighet med samverkan är att hålla dokumenten levande och kända i organisationen. Under flera års tid har handlingsprogrammet sett likadant ut och det har inte gjorts någon

uppföljning. En utvärdering var på gång inför 2012 års handlingsprogram men detta föll mellan stolarna, delvis på grund av att de personer som utsågs att ta fram ett nytt förslag slutade. Handlingsprogrammet har följts upp under våren i samband med att vi under projektet tittade på åtgärder, och planen är att detta i fortsättningen ska ske en gång om året. Handlingsprogrammet beslutas årsvis och därmed känns det naturligt att en utvärdering fortsättningsvis sker på hösten inför det nya året. Under våren uppdaterades det lokala brottsförebyggande rådets information på kommunens hemsida och när det nya handlingsprogrammet är fastställt kommer det att finnas tillgängligt där.

Vi har märkt ett ökat intresse för det lokala brottsförebyggande rådets arbete under våren vilket vi ser mycket positivt på. Resultatet av projektet kommer att presenteras för kommunstyrelsen under hösten och även Barn- och utbildningsförvaltningen har begärt att få en presentation av resultatet. Delar av kartläggningen kommer att publiceras på Lessebo kommuns hemsida så att andra kan ta del av resultatet och metoderna.

Lessebo 2013-10-11

Tina Salomonsson
Projektledare